

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΔΙΚΑΤΑΛΗΚΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Γνωρίζουμε από τὰ προηγούμενα ὅτι ἡ β' κλίσις ἐκτός ἀπό τὰ **ἀσυναίρετα ἐπίθετα** *τριγενῆ* καί *τρικατάληκτα* καί *τριγενῆ* καί *δικατάληκτα* (ὅπως ὁ σοφός, ἡ σοφή, τό σοφόν, ὁ δίκαιος, ἡ δικαία, τό δίκαιον καί ὁ, ἡ ἔνδοξος, τό ἔνδοξον, ὁ, ἡ ἄκαρπος, τό ἄκαρπον) ἔχει καί **συνηρημένα**.

Ἀπό τὰ συνηρημένα ἀναφερθήκαμε στά **τρικατάληκτα** σέ **-οῦς, -ῆ, -οῦν** (μέ τρία γένη), ὅπως ὁ χρυσοῦς, ἡ χρυσῆ, τό χρυσοῦν καί σέ **-οῦς, -ᾶ, -οῦν** (ὅπως ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ, ἀργυροῦν).

Τώρα θά ἀσχοληθοῦμε μέ τὰ:

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΔΙΚΑΤΑΛΗΚΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ σέ **-οῦς, -οῦν** (μέ τρία γένη) δηλαδή ἐπίθετα πού ἔχουν μέν *τρία* γένη, ἀλλά *δύο* καταλήξεις, μία γιά τό ἀρσενικό καί θηλυκό σέ **-οῦς** καί ἄλλη γιά τό οὐδέτερο σέ **-οῦν**, ὅπως φαίνεται ἀπό τὰ παρακάτω παραδείγματα:

- 1 Ἡ τοῦ ρήτορος γνώμη **εὔνοος** ἦν.
- 2 Ὁ φιλόσοφος τοῦς **ἄνοους** πολίτας οὐ θαυμάζει.
- 3 Τό ὕδωρ **ἄχρουν** ἐστί.
- 4 ... νεκρός **ἄπνοος** κατατίθεται

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΕΩΣ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ ΔΙΚΑΤΑΛΗΚΤΩΝ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	ἀρσενικό καί θηλυκό				οὐδέτερο				
Ἦν.	ὁ	ἡ	εὔνοος	⇒	εὔνοος	τό	εὔνοον	⇒	εὔνοον
Γεν.	τοῦ	τῆς	εὔνόου	⇒	εὔνου	τοῦ	εὔνόου	⇒	εὔνου
Δοτ.	τῷ	τῇ	εὔνόῳ	⇒	εὔνῳ	τῷ	εὔνόῳ	⇒	εὔνῳ
Αἰτ.	τόν	τήν	εὔνοον	⇒	εὔνοον	τό	εὔνοον	⇒	εὔνοον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	ἀρσενικό καί θηλυκό				οὐδέτερο				
Ἦν.	οἱ	αἱ	εὔνοοι	⇒	εὔνοι	τά	εὔνοα	⇒	εὔνοα
Γεν.	τῶν	τῶν	εὔνόων	⇒	εὔνων	τῶν	εὔνόων	⇒	εὔνων
Δοτ.	τοῖς	ταῖς	εὔνόοις	⇒	εὔνοις	τοῖς	εὔνόοις	⇒	εὔνοις
Αἰτ.	τούς	τάς	εὔνοοις	⇒	εὔνοους	τά	εὔνοα	⇒	εὔνοα

Παρατηρήσεις

- Δικατάληκτα συνηρημένα ἐπίθετα εἶναι τὰ σύνθετα μέ δεύτερο συνθετικό τίς λέξεις **νοῦς, πλοῦς, ροῦς, χροῦς** (ὁ, ἡ δύσνοος, τό δύσνοον, ὁ, ἡ εὔχρους, τό εὔχρουν = ὁ ἔχων καλό χρώμα ὁ, ἡ εὔπλους, τό εὔπλουν = ὁ καλοτάξιδος κ.ἄ.).

- Στήν ὀνομαστική καί αἰτιατική πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων τό **σα** παραμένει ἀσυναίρετο (δύσνοα, εὔχροα).

- Τονίζονται σέ ὅλες τίς πώσεις καί τῶν τριῶν γενῶν καί στόν ἐνικό καί στόν πληθυντικό στήν **παραλήγουσα**.

- Ἡ κατάληξη **οι** τῆς ὀνομαστικῆς πληθυντικοῦ στά ἀρσενικά ἐνῶ, κατά κανόνα εἶναι μακρόχρονη, γιατί προέρχεται ἀπό συναίρεση, θεωρεῖται **βραχύχρονη** ἀπό ἀναλογία πρὸς τὰ δευτερόκλιτα ἀσυναίρετα: οἱ εὔνοι, οἱ εὔχροι (ὅπως οἱ φαῦλοι, οἱ δοῦλοι κ.ἄ.).

ΑΤΤΙΚΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Μερικά επίθετα τῆς β' κλίσεως λήγουν ὄχι σέ -ος καί -ον ἀλλά σέ -ως καί -ων, κλίνονται κατά τήν ἀττική β' κλίσι καί λέγονται **ἀττικόκλιτα**.

Παραδείγματα

- 1 Ἰλεως γενοῦ ὑμῖν, Δέσποτα, ἐπί ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν.
- 2 Εἰς τήν εὐγεων (= εὐφορον) Ἀττικήν ἢ ἐλαία θάλλει.
- 3 Εἰ βούλει τοὺς θεοὺς Ἰλεως εἶναι σοι, θυσιαστέον τοῖς θεοῖς.
- 4 Ἐμπλεως χάριτος.

Παράδειγμα κλίσεως ἀττικόκλιτων ἐπιθέτων

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

	ἀρσενικό καί θηλυκό			οὐδέτερο		ἀρσενικό καί θηλυκό			οὐδέτερο	
Ὄν.	ὁ	ἡ	ἴλεως	τό	ἴλεων	οἱ	αἱ	ἴλεω	τά	ἴλεα
Γεν.	τοῦ	τῆς	ἴλεω	τοῦ	ἴλεω	τῶν		ἴλεων	τῶν	ἴλεων
Δοτ.	τῷ	τῇ	ἴλεω	τῷ	ἴλεω	τοῖς	ταῖς	ἴλεως	τοῖς	ἴλεως
Αἰτ.	τόν	τήν	ἴλεων	τό	ἴλεων	τούς	τάς	ἴλεως	τά	ἴλεα
Κλητ.	(ὦ)	ὦ	ἴλεως	(ὦ)	ἴλεων	ὦ	ὦ	ἴλεω	ὦ	ἴλεα

Παρατηρήσεις

Τά ἀττικόκλιτα ἐπίθετα:

- Εἶναι **δικατάληκτα** ὁ, ἡ ἀγήρωσ τό ἀγήρων = ὁ ἀγέραστος, ὁ ἄφθαρτος
ὁ, ἡ ἀξιόχρεωσ, τό ἀξιόχρεων = ὁ ἀξιόπιστος
ὁ, ἡ λεπτόγεωσ, τό λεπτόγεων = ὁ τόπος πού ἔχει λεπτή, ἄγωνα γῆ
ὁ, ἡ εὐγεωσ, τό εὐγεων = ὁ εὐφορος
- τρικατάληκτο εἶναι μόνο τό ἐπίθετο πλέωσ, πλέα, πλέων (πού τό θηλυκό του σηματίζεται κατά τήν α' κλίση) ἀλλά τά σύνθετά του εἶναι δικατάληκτα: ὁ, ἡ ἔμπλεωσ, τό ἔμπλεων (ὁ γεμάτος).
- Στήν ὀνομαστική, αἰτιατική καί κλητική πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου ἔχουν κατάληξη **-α** σύμφωνα μέ τά οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεωσ: ἴλεα ἀξιόχρεα (ὅπως δίκαια, ἄφθονα, πλούσια τῆς β' κλίσεωσ).

<p>ΑΠΛΗ ΚΑΤΗΧΗΣΗ Διμηνιαία Ἐκδόση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεωσ Γόρτυνοσ καί Μεγαλοπόλεωσ Σεπτέμβριωσ - Οκτώβριωσ 2014 - Τεύχωσ 71 Ἰδιοκτῆτησ Ἱερὰ Μητρόπολισ Γόρτυνοσ καί Μεγαλοπόλεωσ Δημητσάνα 220 07 Ἐκδότησ - Συντάκτησ Ὁ Μητροπολίτησ Γόρτυνοσ καί Μεγαλοπόλεωσ Ἱερεμίας Διευθυντήσ Ἀρχμ. Ἰάκωβωσ Κανάκησ 220 07 Δημητσάνα - Τηλ. 27950-31217 Ὑπεύθυνωσ Ἐκδόσεωσ καί Διεκπεραιώσεωσ Ἀρχμ. Γρηγόριωσ Κιούσησ</p>

